

Piteå kommun
kommun@pitea.se

2020-11-23

1 (17)

Dnr-SI 2020:7145

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av Piteå
kommuns ansvarstagande för grundskolan och
gymnasieskolan

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av covid -19.

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Uppföljningstiden kan komma att förlängas om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning i Piteå kommun avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna får en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilagan 1. Inom varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning, i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i Piteå kommun i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör *i hög utsträckning* relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har *i flera delar* vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Piteå kommun behöver utveckla uppföljningen av de kompensatoriska insatserna för att försäkra sig om att de får avsedd effekt. För att kunna göra detta behöver huvudmannen tydligt och konkret ange vilka effekter man vill uppnå med de beslutade insatserna.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 29 oktober 2021 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2020:7145) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen gör i *hög utsträckning* relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Sammanfattande motivering

Piteå kommun har en god kännedom om verksamheten i grundskolan och gymnasieskolan och gör i hög grad relevanta analyser av studieresultaten och resultatet av arbetet med att skapa trygga miljöer i skolan.

I huvudmannens analys av elevernas studie- och trygghetsresultat framgår även relevanta förklaringar till skillnader och variationer i resultat som relaterar till utbildningens förutsättningar och genomförande. I huvudmannens utvecklingsarbete utgör de analyserna underlaget för de förbättringsåtgärder som genomförs dels genom generella prioriteringar dels genom riktade insatser.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer och dokumentstudier.

Analyser av studieresultat

Granskningen visar att Piteå kommun på olika relevanta sätt följer upp och analyserar studieresultaten för eleverna. Huvudmannens analyser av studieresultat resulterar bland annat i kvalitetsrapporterna "Utbildning, arbete och näringsliv" och "Åtgärdsplan för likvärdig skola". Det görs också en separat årlig uppföljning av studieresultat. Återkoppling av resultat och utvecklingsområden har genomförts för grundskolans och gymnasieskolans skolenheter och en kommungemensam sammanställning har redovisats av kommunens läs- och skrivutvecklare. Av intervjuer framgår att huvudmannen har god kännedom om elevernas studieresultat på skolnivå, vilket resulterat i en rad adekvata åtgärder. Enligt rektorerna har huvudmannen en tydlig arbetsgång och en tydlig struktur för analys av studieresultat. Rektorer berättar i intervju att förvaltningen gör en djupare analys kring den statistik rektorerna tar fram. De upplever att de har en bra dialog med förvaltningen och att alla i styrkedjan analyserar mer kvalitativt än kvantitativt nu.

Av intervjuer med rektorer och huvudmannen framgår att analyser av studieresultat sker dels på enhetsnivå dels vid regelbundet återkommande chefsmöten där rektorer och representanter för huvudmannen deltar. Studieresultaten är över tid relativt goda

i en nationell jämförelse.¹ Huvudmannen förklarar de höga studieresultaten med hög andel behöriga lärare, samt att de gör olika insatser för att utveckla undervisningen och ge eleverna det stöd de behöver.

Skolinspektionen ser positivt på att det vid analysen av studieresultat bland annat finns en tydlig koppling till vilka förutsättningarna är och de utvecklingsinsatser som föreslås. Piteå kommun arbetar exempelvis med en rad olika utvecklingsprojekt för att ytterligare höja måluppfyllelsen. Utbildningsförvaltningen har inrättat Piteå utbildningsvetenskapliga råd (PUR), vars syfte bland annat är, att bilda vetenskapliga strukturer för en utveckling av utbildningen. Skolchefen lyfter till exempel att skolans utbildningsverksamhet ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet" och att en viktig del i allt utvecklingsarbete är att titta på vad som händer i klassrummet. De har därför anställt en vetenskaplig ledare i skolförvaltningen och en rad aktionsforskningsprojekt pågår.² Samtliga intervjuade lyfter betydelsen av den satsningen, att använda sig av vetenskap när det gäller hur lärare utformar undervisning och hur elever lär sig i skolan. Förvaltningen menar att det är av stor betydelse för skolans utveckling att knyta an forskning till lärarens arbete för att på så sätt synliggöra och uppvärdera den erfarenhetsbaserade kunskapen. I ett av dessa projekt deltar 14 lärare och en rektor som arbetar i grundskolans årskurs 1-3 i Infjärdens skolområde. Deltagarna vill med hjälp av regelbunden läsning och samtal kring gemensamma texter skapa läslust och utveckla elevernas förmåga att samtala

¹ Av den nationella statistiken för vårterminen 2019 framgår att för elever i årskurs 9 är det genomsnittliga meritvärdet 231 vilket högre än motsvarande värde för riket som är 229,8. Andelen elever som var behöriga till gymnasieskolan var 92,4 att jämföra med rikets 82,5 procent. Grundskolans lärarbehörighet ligger på 97 procent, rikets 83 procent. Andelen behöriga lärare i gymnasieskolan är 86 procent, rikets 83 procent. Piteå kommun har dock en jämförelsevis hög andel elever på yrkesprogram, nämligen 48 procent jämfört med andelen i riket som ligger på 29 procent. De arbetar medvetet med att höja behörigheten för yrkeslärarna där behörigheten är lägre. Den genomsnittliga betygspoängen är 14,0 vilket är lägre än rikets 14,4. Av gymnasieskolans elever har 80 procent tagit examen inom 3 år att jämföra med rikets 66 procent.

² Aktionsforskning i förskola och skola utgår från lärares och skollärares frågor och är ett samarbete mellan forskare och praktiker. Denna typ av forskning vill både förstå och förändra en praktik. Syftet med att genomföra aktionsforskningsprojekt inom Piteå Skolforskning är att lärare, utifrån egenvälda områden i yrkespraktiken, tillsammans med förskolechef/rektor och med stöd av forskare utvecklar sin praktik. Under aktionsforskningsprocessens gång finns en vetenskaplig handledare med och bidrar med teoretisk och metodisk kunskap. En grundtanke i aktionsforskning är att det innehåller både utvecklings- och forskningsarbete.

och reflektera kring digitala och analoga texter. Ett annat projekt handlar om att undersöka förutsättningarna för nyanlända elevers möjligheter till lärande utifrån hur de stötts språkligt i SO-undervisningen.

Utbildningsförvaltningen har även identifierat skillnader mellan skolorna avseende hur stor andel elever som riskerar sakna gymnasiebehörighet.³ Förvaltningen sökte därför och beviljades statsbidrag för att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i grundskolan under år 2020. Bidraget används bland annat till att rikta stöd till två skolor som enligt ett socioekonomiskt index⁴ har flest elever som riskerar att inte nå målen. Stöd riktas även till ett "närvaroteam" som arbetar med elever som har långvarig frånvaroproblematik.⁵ Genom den uppföljning Piteå kommun gör av elevers frånvaro har de identifierat ett behov av att stärka arbetet kring problematisk skolfrånvaro, bland annat har ett samtalsunderlag tagits fram för specifikt en skolenhet på gymnasieskolan där frånvaron varit hög. Elevhälsan har förstärkts med en skolpsykolog med uppdrag att arbeta förebyggande och främjande med elevernas mående eftersom det hör ihop med studieresultat. Stöd riktas även till elever i årskurs 4-9 med funktionsvariationen autism. Insatserna ska utvärderas vid projektets slut men bedöms redan nu vara mycket värdefulla.

Piteå kommun har även deltagit i Skolverkets satsning "Nyanländas lärande". En slutsats förvaltningen drog, när projektet hade varit igång ett tag, var att metoden gynnade nyanlända men även många andra elever, särskilt de elever som behöver stöttning i sitt lärande. Det har som ett led i projektet utbildats "piloter" i språk och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) på alla skolor. Dessa kommer under år 2020 att utbilda all personal.

³ Andelen elever behöriga till yrkesprogram varierar mellan 89 och 100 procent i Piteå kommuns skolor.

⁴ De variabler som ligger till grund för det socioekonomiska indexet som SCB räknar fram är kön, nyligen invandrad, högsta utbildning för vårdnadshavarna, ekonomiskt bistånd samt om eleven bor med en eller båda vårdnadshavarna.

⁵ Närvaroteamet består av två lärare med lång erfarenhet. Syftet med teamet är att öka närvaron i skolan med problematisk frånvaro samt att arbeta preventivt. Tanken är att de är länkande, samordnade och uppföljande i samverkandet kring eleven med hem, skola med elevhälsoteam, centrala elevhälsan men även med andra aktörer.

Ett annat av barn- och utbildningsnämndens fokusområden har varit och är att differensen mellan flickor och pojkars resultat ska minska varvid detta är ett av de områden som särskilt följs upp och analyseras. De har bland annat i gymnasieskolan försökt med att ändra redovisningsformer, och i grundskolan öka läsandet. Det arbetet har gynnat båda könen men flickor ökade sina resultat än mer. En utredning pågår om en större tillgång till datorer i tidiga åldrar kan hjälpa alla eleverna, men kanske främst pojkarna, att få bättre studieresultat.

Analys av trygghetsarbetet

Granskningen visar att Piteå kommun genomför ett väl fungerande uppföljnings- och analysarbete av elevernas upplevelse av trygghet vid samtliga skolenheter och årskurser. Samtliga nivåer i styrkedjan är involverade i analysarbetet och det sker på likartat sätt som när det gäller analysen av studieresultat. Enkätundersökningen "Personligt" genomförs årligen på uppdrag av kommunfullmäktige bland elever i årskurs 7 och 9 i grundskolan samt skolår 2 i gymnasieskolan. Syftet med enkäten är att utröna hur elever i Piteå mår och för att ta reda på hur den sociala miljön i skolan kan utvecklas och förbättras. Huvudmannen följer även upp elevernas upplevelse av trygghet som kartläggs och analyseras på respektive skolenhet och på så sätt får huvudmannen en god kännedom om händelser och förutsättningar både på grundskolans och gymnasieskolans skolenheter. Det pågår, efter det att huvudmannen analyserat resultaten, ett arbete där kuratorerna är ute i klasserna och pratar om psykisk ohälsa och stress. Nämnden lyfter också i intervjun behovet av att skolan känner till de utmaningar i samhället som påverkar elevernas trygghet i skolan. Därför arbetar också skolorna med nätetik.

Det finns en tydlig systematik i huvudmannens trygghetsarbete exempelvis sammanställer utbildningsförvaltningen enkätsvar i hälsosamtal med skolsköterskan för elever i årskurs 4, 7 och år 1 på gymnasiet i en separat kvalitetsrapport "Barn och unga – vår framtid". I den presenteras skolväsendets resultat och processer och det görs en analys av vilka behov som finns. Den bidrar, enligt skolchefen till att huvudmannen kan fatta välgrundade beslut för att fördela resurser efter elevernas olika behov. På Strömbäckaskolan görs därutöver en elevenkät kring trygghet och trivsel som går ut till samtliga elever varje år. Denna enkät följer avdelningschefen upp tillsammans med rektorerna på enhetsnivå, vilket exempelvis kan leda till en omfördelning av elevhälsans resurser. På Grans naturbruksgymnasium används mentorssamtal och Skolinspektionens enkät för att följa upp elevernas upplevelse av trygghet och trivsel.

Huvudmannen får god kännedom om elevernas trygghet utifrån de kränkingsanmälningar som kommer in. I en sammanfattning till nämnden framkommer vilka skolor det gäller, vilka slags kränkningar det handlar om och antalet. Nämnden ifrågasatte tidigare varför vissa enheter inte hade några kränkingsanmälningar och tillsatte en utredning. Utredaren kom fram till att det gjordes skillnad i rutinerna kring kränkingsanmälningar vilket gjorde att huvudmannen vidtog åtgärder för att skapa en likvärdighet i synsättet på vad en kränkning är. Ett annat exempel på åtgärd är att när en skola stack ut med ett flertal kränkingsanmälningar gjorde nämnden och förvaltningen en analys av dessa och kom fram till att skolan var för liten och att trångboddheten gav en otrygghet. En ny skola ska därför byggas anpassat efter storleken på elevgrupperna.

Huvudmannens analyser av hur förutsättningar och genomförande påverkar resultaten

Av granskningen framgår att Piteå kommun grundligt kopplar studieresultat och resultat av trygghetsarbetet till utbildningens genomförande och förutsättningar. Exempelvis finns ibland de allmänna prioriteringarna i verksamhetsplanen för 2021-2023 en investeringsplan för att ge eleverna bättre lokaler och miljö, en plan för kompetensförsörjningen, insatser för att öka likvärdigheten och fortsatt satsning på vetenskapligt arbete i skolan. Kommunen har medvetet arbetat för ett ha en hög lärarbehörighet och en bra elevhälsoorganisation eftersom de ser en tydlig koppling mellan dessa områden och förmågan att ge eleverna en god utbildning.

Av intervjuer framgår att huvudmannen har en tydlig insyn i hur utbildningen genomförs och vilka förutsättningar som finns. Förvaltningen har ett tydligt uppdrag att genom kvalitetsrapporterna presentera ett underlag som nämnden kan analysera och ta ställning till. Där lyfts även framgångsfaktorer. De analyser som nämnden sedan gör tar hänsyn till hur förutsättningarna och genomförandet av utbildningen påverkar studieresultaten. Huvudmannen har även en analys med relevanta förklaringar och belägg till att tryggheten upplevs som högre respektive lägre på grundskolan och gymnasieskolans olika skolenheter.

Skolinspektionen bedömer sammanfattningsvis att Piteå kommun *i hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom detta område.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 §, 4 kap. 7 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen har *i flera delar* vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Piteå kommun arbetar på många relevanta sätt för att se till att elever med sämre förutsättningar ska lyckas i skolan.

Huvudmannens resursfördelning baseras på en analys av hur elevernas olika behov och förutsättningar samt förhållanden på de båda skolformernas olika skolenheter påverkar elevernas möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. Vidare genomför huvudmannen kompensatoriska åtgärder som är relevanta och förankrade i analysen av de behov och förutsättningar som finns. Granskningen visar dock att huvudmannen inte bedriver ett tillräckligt aktivt arbete för att följa upp de kompensatoriska åtgärdernas effekter och inte alltid tydliggör de förväntade effekterna av det kompensatoriska arbetet.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer och dokumentstudier.

Analys av elevers behov och förutsättningar samt motivering till resursfördelning

Granskningen visar att Piteå kommun har en väl utvecklad analys som förklarar hur elevernas olika behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att huvudmannen på olika sätt skapar sig en bild av detta. Granskningen visar även att huvudmannens resursfördelning baseras på den analysen samt hur förhållanden på olika skolenheter påverkar elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen.

Huvudmannen fördelar resurser till grundskoleenheterna utifrån socioekonomiska faktorer samt utifrån enskilda elevers behov av särskilt stöd. Det finns också en central pott där rektorerna kan ansöka om en extra resurs vid behov för enskilda elever. Avdelningschefen för grundskolan menar att generella insatser görs men att de alltid också utgår från den kunskap som finns om vilka behoven är. Resurser kan fördelas exempelvis utifrån antal nyanlända och till skolor som behöver arbeta med trygghet

och studiero. Åtgärderna är ofta att extra tjänster tillsätts. Det finns också centrala resurser till Språklussen⁶ och två lokala undervisningsgrupper.

Huvudmannens resursfördelning för gymnasiet utgår från de erfarenheter som finns om vilka program som behöver mer resurser. Avdelningschefen betonar att kostnaderna för gymnasieutbildningen är differentierade på programnivå, men att de har identifierat att det inte alltid finns ett samband mellan de resursbehov som ligger i programmens villkor och de behov eleverna har. Det är enligt avdelningschefen viktigt att istället ha information om elevernas förutsättningar att nå utbildningens mål för att resurser ska kunna riktas dit de behövs. Det kan handla om organisering av verksamheterna, exempelvis minskades antal platser på handelsprogrammet för att öka resurserna för de eleverna, men kan också handla om hur elevhälsan används eller om tillgången till lärstudios. Enligt skolchefen tar huvudmannen indirekt hänsyn till meritvärdet genom att se till att elevgrupperna är mindre på program där meritvärdet är lägre exempelvis på introduktions- och yrkesprogram. Det finns också centralt fördelade medel för elevassistenter.

Granskningen visar att huvudmannen har tydliga förväntningar på att de kompensatoriska åtgärderna ska leda till att elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen ökar, och att elever med sämre förutsättningar att nå de nationella målen i högre grad uppnår kunskapskraven. Centralt i fördelningen utifrån individers och grupper behov är att förvaltningen styr hur extra resurser, till exempel elevassistenter, ska fördelas mellan skolenheterna. Även nyanlända elever har identifierats som en elevgrupp med sämre förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. För att kompensera för dessa elevers förutsättningar görs en kompetensutvecklingsinsats i språkutvecklande arbetssätt för att främja elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Av intervjuer med huvudmannen framgår vidare att de utifrån analysen av studieresultat och elevfrånvaro identifierat att frånvaro är en förklaring till lägre studieresultat på vissa program men även att upplevelsen av otrygghet påverkar dessa elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I kommunen finns därför två specialresursteam, närvaro- och

⁶ Språklussen bedriver undervisning för elever i årskurserna 2-9 som nyligen anlänt till Sverige.

samspelsteamet, dit skolenheterna kan vända sig för att få stöd i olika elevärenden på individ- och gruppnivå.

Enligt skolchefen och avdelningschefer är kommunen än så länge förskonade från att behöva prioritera lärarresurser eftersom lärarbehörigheten är så hög. Dock finns det en diskussion om och det pågår en analys av förstelärares placering, att eventuellt rikta förstelärare mot vissa skolor och/eller vissa didaktiska områden. Analysen kommer att ligga till grund för framtida organisation.

Vidare framgår i intervjuer med politiker i nämnden och kommunstyrelsen att beslutsfattarna har god kännedom om hur resurser omfördelas mellan skolenheter vilket är viktigt för att huvudmannen ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag.

Genomförande av kompensatoriska åtgärder

Huvudmannen genomför utifrån analysen riktade och relevanta kompensatoriska åtgärder för att öka likvärdigheten. Av inskickad dokumentation och av intervjuer ges flera exempel på kompensatoriska åtgärder som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål. Enligt samtliga intervjuade finns det en koppling mellan det systematiska kvalitetsarbetet, beslut om åtgärder och resursfördelningen. Kommunen satsar på, som tidigare nämnts, att göra skolan mer likvärdig genom olika projekt. När det gäller statsbidragen för likvärdig skola så riktas bidragen till de skolor som har störst behov. Det sker bland annat genom att socialpedagoger och socionomer arbetar ute på dessa skolor. De generella insatser som gäller alla skolor, exempelvis att höja närvaron, ombyggnationer av duschar, kan betraktas som riktade insatser exempelvis vid ombyggnation av skolor eller när det gäller att öka närvaron på en enskild skolenhet. Av intervjuer med chefen för den centrala elevhälsan och huvudmannen framgår vidare att det centrala elevhälsoteamets olika kompetenser arbetar kompensatoriskt och att olika kompetenser styrs till skolenheter där det finns elever med särskilda behov och förutsättningar.

Uppföljning av kompensatoriska åtgärder

Granskningen visar dock att även om Piteå kommun genomför ett flertal kompensatoriska åtgärder så bedriver huvudmannen inte ett tillräckligt aktivt arbete för att följa upp de kompensatoriska åtgärdernas effekter. Det finns en osäkerhet kring hur kraftfulla åtgärderna är när det gäller många av insatserna. Det uttrycks till exempel i intervju med barn- och utbildningsnämnden som menar att de noga följer upp satsningen på "En likvärdig skola" men att det är något de kan bli bättre på när det gäller övriga insatser. Rektorerna har inte heller någon tydlig bild av att

huvudmannen följer upp vilken effekt insatserna har. Dialog förs om insatserna har varit lyckade men huvudmannen följer i liten utsträckning upp resursfördelningens effekter på elevernas måluppfyllelse. De förväntade effekterna framgår inte alltid tydligt. Det kan bero på att huvudmannen inte tydligt och konkret har formulerat vad man vill uppnå med åtgärderna, vilket gör det svårt att utvärdera om de kompensatoriska insatserna får den effekt de önskar.

Utbildningsförvaltningen tilldelar resurser utifrån såväl socioekonomiska faktorer som för kompensatoriska åtgärder men de har hittills inte gjort några generella uppföljningar kring om dessa riktade resursfördelningar gett önskad effekt. De uppföljningar som gjorts är endast av ekonomisk karaktär det vill säga om budgeten hållits. Även om förvaltningen gör uppföljningar av kvaliteten i verksamheten exempelvis när det gäller insatser för elever i behov av stöd görs ingen koppling mellan kvaliteten i arbetet och resursåtgången. De följer oftast upp utvecklingsinsatser ekonomiskt och vilka studieresultat som finns men inte kopplingen däremellan. Även skolchefen som också har identifierat detta problem håller med och säger att "där kan vi lära oss av utvärderingarna av projektet likvärdig skola".

Skolinspektionen bedömer sammanfattningsvis att Piteå kommun *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom detta område men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Piteå kommun behöver utveckla uppföljningen av de kompensatoriska insatserna för att försäkra sig om att de får avsedd effekt. För att kunna göra detta behöver huvudmannen tydligt och konkret ange vilka effekter de vill uppnå med de beslutade insatserna.

Av granskningen framgår att Piteå kommun har kunskap om de skilda förutsättningar som finns mellan skolenheterna och har en resursfördelningsmodell där tilldelning sker utifrån socioekonomiska förutsättningar. Insatser görs i kompensatoriskt syfte, men huvudmannen följer endast i begränsad omfattning upp och utvärderar om insatserna får avsedd effekt. Huvudmannen har inte tydligt och konkret formulerat vad man vill uppnå med åtgärderna, vilket gör det svårt att utvärdera om de kompensatoriska insatserna får den effekt man önskar.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer framgår att i både huvudmannens och enheternas planering är det viktigt att ange konkreta följder på kort och lång sikt av var och en av de åtgärder som ska genomföras.⁷ Eftersom insatserna förväntas leda till ökad måluppfyllelse måste de tydligt kopplas till de nationella målen, kraven och riktlinjerna. Genom att ange vad som ska uppnås och förväntade effekter underlättas även kommande uppföljning och utvärdering. För att utvecklingsarbetet ska bli framgångsrikt krävs att de planerade insatserna är väl förankrade hos all berörd personal.

Av Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning av kommuners styrning av grundskolan framgår att huvudmän generellt inte följer upp samband mellan skolornas resultat och satsade resurser.⁸ Huvudmännen vet därför inte om den beslutade fördelningen har någon effekt på skolornas resultat. Skolinspektionen vill understryka vikten av att huvudmännen kontinuerligt ställer sig frågan vilken sorts uppföljning de ska göra av sin resursfördelning, så att eventuella effekter i måluppfyllelse blir tydliggjorda.

I Skolinspektionens granskning av kommuners styrning av gymnasieskolan framhålls som en framgångsfaktor att huvudmannen utvärderar resultaten i den kvalitativa uppföljningen i relation till de resurser som tilldelats verksamheten.⁹ I en sådan uppföljning kan huvudmannen utvärdera i vilken utsträckning resursfördelningen omvandlats till ett arbete som har betydelse för elevernas möjlighet att nå utbildningens mål.

Skolinspektionens rekommendation till Piteå kommun är att utveckla sitt arbete genom att systematiskt följa upp vilka effekter de kompensatoriska insatserna får. En

⁷ Skolverkets allmänna råd med kommentarer, (2012) Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, Stockholm: Skolverket, s 37

⁸ Skolinspektionens rapport "Huvudmannens styrning av grundskolan – ett uppdrag med eleven i fokus". Kvalitetsgranskning Rapport 2015:01, s 27

⁹ Skolinspektionens rapport "Huvudmannens styrning av gymnasieskolan – Ger kommunerna alla elever möjlighet att nå målen?". Kvalitetsgranskning 2018, s 23

viktig del i ett sådant arbete är att förtydliga vad de kompensatoriska åtgärderna förväntas åstadkomma. Det är viktigt att formulera en målsättning för insatsen för att i slutändan kunna utvärdera om de genomförda åtgärderna har gett avsedd effekt.

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Eva Ahlman

Föredragande
Signerat av: Eva Ahlman

I handläggningen av ärendet har även undervisningsrådet Agnetha Burström och utredaren Magnus Ledman medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med rektorer
- En intervju med elevhälsan
- Två gruppintervjuer med förvaltningspersonal
- Två intervjuer med ansvariga politiker
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två väl definierade och begränsade granskningsområden i syfte att få ett djup förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden inom en specifikt utvald skolform. De två ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga områden som tillsammans bil-

dar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående områden för den valda skolformen. Resultaten av denna granskning kan även ge information till hur huvudmannen kan utveckla sitt arbete inom andra områden och i andra skolformer.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte huvudmannen mellan den 19 oktober 2020 och den 28 oktober 2020. Intervjuerna genomfördes av Eva Ahlman och Magnus Ledman.

Skolinspektionen intervjuade huvudmannen mellan den 19 och 28 oktober 2020. Intervjuerna genomfördes av Eva Ahlman och Magnus Ledman.

Piteå kommun har cirka 42 000 invånare. Idag finns i kommunen 26 grundskolor och tre skolor med fristående huvudman. Kommunen har också två gymnasieskolor, Strömbackaskolan och Grans naturbruksgymnasium som erbjuder utbildning på 15 nationella program samt lärlings- och introduktionsprogram.

Grundskole- och gymnasieverksamheten sorterar under barn- och utbildningsnämnden. Utbildningsförvaltningen tjänstemannaorganisation består av förvaltningschef och fyra avdelningar med respektive avdelningschef.

Läsåret 2020/21 finns cirka 4560 elever i Piteå kommuns grundskolor och cirka 1600 elever i gymnasieskolan.